

16. september 2009

Alþingi

Erindi nr. P 137/781

komudagur 17.9.2009

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um endurskoðun á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn, 147. mál, matvælaöggjöf, EES-reglur, sbr. erindi frá sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd Alþingis dags. 24.8.2009

Umsögn þessi nær eingöngu til I. kafla, þ.e. kafla um breytingar á lögum um matvæli nr. 93/1995 m.s.br. Aths. eru gerðar við einstakar greinar og eru þær númeraðar hér að neðan.

4. gr.

Af hálfu Heilbrigðiseftirlits Austurlands (HAUST) er því hér með harðlega mótmælt að þrátt fyrir ákvörðun um óbreytta verkaskiptingu milli ríkis og sveitarfélaga við stofnun Matvælastofnunar (MAST), skuli nú með breytingum á matvælaöggjum færa verkefni frá heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga (HES) til ríkisstofnunar. Hingað til hafa sveitarfélögin haft með höndum eftirlit með kjötvinnslum utan sláturhúsa og einnig kjötpökkunarstöðvum sem og mjólkurstöðvum, en skv. frumvarpinu mun verða breyting þar á.

Á bls. 33 í aths. með frumvarpinu segir að með reglugerðinni sé leitast við að gera regluverk um framleiðslu matvæla einfaldara og skilvirkara. HAUST telur mikilvægt að benda á að mörg lítil matvælafyrirtæki eru á landsbyggðinni og þeim fer fjölgandi, m.a. litlum kjötvinnslum og aðilum sem fullvinna afurðir úr eigin mjólk. Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga hefur nú heildstætt eftirlit með þessum litlu vinnslum, þ.e. eftirlit með neysluvatnsveitum, matvælaframleiðslu, fráveitu og mengunarvörnum öðrum t.d. þar sem kjöt er unnið, reykt og pakkað í neytendapakningar. Hjá HAUST er gefið út eitt kaflaskipt starfsleyfi fyrir slíkar vinnslur og reynt að samnýta eftirlitsferðir til að íþyngja rekstaraðilum sem minnst í tíma og eftirlitsgjöldum. Ef MAST yfirtekur eftirlit með kjötvinnslunum koma tveir eftirlitsaðilar að slíkum örfyrirtækjum, þar sem HES mun eftir sem áður hafa eftirlit skv. matvælaöggjöfinni með neysluvatnsveitunni og skv. mengunarvarnareglum t.d. með reykhusi og fráveitu kjötvinnslunnar. MAST er því nýr eftirlitsaðili sem kemur inn í vinnsluna í stað aðila sem eftir sem áður mun fara á vettvang í eftirlitsferðir tengdum vinnslunni. Þannig verða tveir eftirlitsaðilar í stað eins áður með litlum matvælafyrirtækjum. HES hefur aukin heldur eftirlit með framleiðsluvörnunni þegar hún fer í almenna sölu. Því verður ekki séð annað en að um þyngingu og kostnaðarauka sé að ræða fyrir lítil fyrirtæki.

Í athugasemdum með frumvarpinu á bls. 33, kafla III. segir m.a. að „Með reglugerðinni er leitast við að gera regluverk um framleiðslu matvæla einfaldara og skilvirkara. Gildir reglugerðin á öllum stigum framleiðslu, vinnslu og dreifingar matvæla...“ Það er mat HAUST að mikilvægt sé að einfalda eftirlit og gera það skilvirkara, en ekki sé nóg að horfa bara til matvælaeftirlits, heldur alls eftirlits í landinu og samnýta og samþætta eftirlit eftir föngum frekar en taka einn eftirlitsþátt út með þeim afleiðingum að eftirlitsbirgði lítilla aðila þyngist.

6. gr.

Það er mat HAUST að skýra þurfi orðalag 5. mgr. þar sem kveðið er á um að ráðherra sé heimilt að undanskilja frá starfsleyfis- og tilkynningaskyldu matvælafyrirtæki sem ekki stunda sína starfsemi í ágóðaskyni. Í skýringu með frumvarpinu kemur fram að hér sé átt við tómstundabændur, en af orðanna hljóðan í frumvarpinu gæti þetta ákvæði átt við nánast öll matvælafyrirtæki sem rekin eru af ríki (mötuneyti sjúkrahúsa), sveitarfélögum (mötuneyti skóla) og góðgerðastofnunum (kvenfélög). Sjálfsgagt er að taka þarna af öll tvímæli.

14. gr.

Í þessari grein kemur fram að MAST skuli „*sérstaklega gæta að hagkvæmi í eftirlit og fyrirbyggja tvíverknað og skörun eftir því sem frekast er unnt*“

Það er mat HAUST að ekki sé um að ræða aukna skilvirkni og einföldun í eftirliti með tilfærslu verkefna frá HES til MAST, enda mikilvægt að horfa heildstætt á eftirlitið í landinu og eftirlitið með hverri starfseiningu til að ná sem mestri hagkvæmi.

15. gr.

Í þessari grein er fjallað um að opinberum eftirlitsaðila sé heimilt að fela faggiltum aðilum að annast tiltekin verkefni við framkvæmd eftirlits. Það er mat HAUST að í þessari grein skuli jafnframt tekin af öll tvímæli um að opinberum eftirlitsaðilum, þ.e. MAST og HES, sé heimilt að fela hvert öðru að fara með tiltekin verkefni fyrir hönd hins. Með því móti væri hægt að fela HES að fara með eftirlit í litlum matvælavinnslum (kjötvinnslum, mjólkurvinnslum, fiskvinnslum) f.h. MAST þar sem það er hagkvæmt vegna ferðalaga og samnýtingar starfsmanna, jafnvel þótt ákvæðið í 4 gr. frumvarpsins um að MAST skuli hér eftir fara með eftirlit í kjötvinnslum og kjötpökkunarstöðvum sem og mjólkurvinnslum fari óbreytt í gegn. Rétt er að nefna að HES getur einnig auðveldlega tekið að sér eftirlit með litlum fiskvinnslum, svo sem hrognavinnslum, sem starfa í takmarkaðan tíma ár hvert, enda þarf HES að viðhafa eftirlit með fráveituvörnum þeirra. Þannig væri hægt að auka hagkvæmni í eftirliti.

17. gr.

Hingað til hafa sveitarstjórnir sett HES gjaldskrár fyrir heilbrigðis- og mengunarvarnaeftirlit skv. lögum nr. 7/1998. Í þessum gjaldskrár er einnig tekið á gjöldum fyrir eftirlit í matvælafyrirtækjum. Í 3. mgr. 17. gr. kemur fram að sveitarstjórnir skuli nú setja HES gjaldskrá vegna matvælaeftirlits á grundvelli 25. gr. matvælalaga.

HAUST telur mikilvægt að unnt sé að nýta áfram eina gjaldskrá fyrir hvert heilbrigðiseftirlitssvæði, þ.e. að heimilt verði að setja eina gjaldskrá á grunni beggja laganna og að ekki sé með lagabreytingunni átt við að setja skuli HES tvær gjaldskrár, eina fyrir matvælaeftirlit á grunni matvælalaga og aðrar fyrir hollustuhátta- og mengunareftirlit á grunni hollustuháttalaga.

Í 4. mgr. kemur fram að við gerð reglugerðar og gjaldskrár skuli taka tillit til hagsmuna fyrirtækja með litla framleiðslu og einnig þarfa fyrirtækja með aðsetur á svæðinu sem líða fyrir tiltekna landfræðilegar takmarkanir. Í skýringum með lagagreininni kemur fram að þetta gildi um ráðherra, þ.e. þetta á því einungis við um gjaldskrá sem ráðherra setur fyrir Matvælastofnun, enda hefur í gjaldskrárvinnu á vegum sveitarfélaga, undir leiðsögn Umhverfisráðuneytis, verið mörkuð sú stefna að raunkostnaður af eftirliti skuli borinn af hverri starfsgrein á eftirlitssvæði. Mikilvægt er að skýra orðalag og taka af allan vafa um að ákvæðið gildi um gjaldskrá MAST eingöngu, en ekki um gjaldskrár heilbrigðiseftirlitssvæðanna.

Annað ekki.

Virðingarfyllst,

HEILBRIGÐISEFTIRLIT
Helga Hreinsdóttir
frkvstj. HAUST
SVEIÐISLANDSSVÆÐIS

Seint í tölvupósti til nefndasvid@althingi.is
Afrít til SSA